

บทคัดย่อ

การพัฒนาแบบจำลองการจัดการกับข้อมูลข่าวสารเพื่อเสริมสร้างธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชน เป็นโมเดลการพัฒนาได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐมาก ในทางปฏิบัติ รูปแบบของการส่งเสริมธุรกิจชุมชน เกือบทั้งหมดมักเป็นการกระตุ้นให้รวมกลุ่ม การฝึกอบรม/ดูงาน และให้เงินทุนอุดหนุนปัจจัยการผลิต ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีข้อจำกัดมาก เพราะเป็นหลักสูตรที่กว้าง ไม่สอดคล้องกับปัญหา/จำเป็นของชุมชน และที่สำคัญคือถูกแยกส่วนไปจากกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ดังนั้นจึงมีธุรกิจชุมชนจำนวนมากที่ประสบความล้มเหลวไม่สามารถพึ่งตนเองได้

ผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกทำให้แยกส่วนจากกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อพัฒนาธุรกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง แต่คำถามคือ “แบบจำลองการจัดการกับข้อมูลข่าวสารเพื่อเสริมสร้างธุรกิจชุมชนควรเป็นเช่นไร” และ “เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการเรียนรู้และการปรับตัวของธุรกิจชุมชน เราจะพัฒนากระบวนการจัดการข้อมูลข่าวสารตรงจุดไหนและทำอย่างไร”

ผลการศึกษาพบว่า แบบจำลองการจัดการข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมกับธุรกิจชุมชนมีอยู่ด้วยกัน 3 แบบ ซึ่งเหมาะกับเงื่อนไขทางธุรกิจที่แตกต่างกัน นั่นคือ แบบจำลองที่ 1 “ธุรกิจที่มีตลาดในชุมชน เงินลงทุนไม่มาก” เน้นกระบวนการจัดการข้อมูลข่าวสารภายในชุมชนเป็นหลัก การหนุนเสริมจากภายนอกมีเพียงการ “จัดกระบวนการเรียนรู้” ให้กลุ่มได้รู้จักการระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม บันทึก วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล ไม่พยายามลงลึกที่ “เนื้อหา” ของข้อมูลข่าวสาร แบบจำลองที่ 2 “ธุรกิจที่มีตลาดนอกชุมชน เงินลงทุนสูง” เน้นกระบวนการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ผสมผสานระหว่างข้อมูลข่าวสารภายนอกและภายในชุมชน มีการจัดกระบวนการให้กลุ่มได้รู้จักการระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม บันทึก วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ทั้งยังลงลึกเข้าไปถึงเนื้อหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของข้อมูลข่าวสารด้วย แบบจำลองที่ 3 “ธุรกิจที่มีหน่วยผลิตระดับครัวเรือน การตลาด 3 ระดับ(ในครัวเรือน ในชุมชน นอกชุมชน) กลุ่มทำหน้าที่สนับสนุนปัจจัยการผลิตและทำตลาด” เป็นแบบฯที่ประยุกต์จากแบบฯที่ 1 คือเน้นกระบวนการจัดการข้อมูลข่าวสารภายในชุมชนเป็นหลัก แต่ก็มีการแสวงหาเครือข่ายธุรกิจภายนอกเช่นกัน

ส่วนวิธีการพัฒนาการจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อเสริมสร้างธุรกิจชุมชน มีวิธีการหลากหลาย ที่สำคัญได้แก่ (1) การพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ เชื่อมโยงปัญหาอย่างเป็นระบบ ด้วยการส่งเสริมให้ชาวบ้านทำวิจัยด้วยตนเอง (2) ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการ “วิจัยน้อย” เพื่อหาข้อมูลลูกค้า/คู่แข่ง ติดต่อกับธุรกิจเอกชน และฝึกวิเคราะห์ข้อมูล โดยให้ชุมชนทำวิจัยด้วยตนเอง (3) ฝึกอบรมทักษะวิทยากรกระบวนการ (4) ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “ตลาดจำลอง” และให้ชาวบ้านทำวิจัยตลาดด้วยตนเอง

ABSTRACT

Models Development of Information Management to Strengthen Community Business

Community business is a development vision promoted greatly by the government. In practice, most of the approaches applied to strengthening the community business are to encourage groups' establishment, organize training workshops and/or study tours, and provide seed funding which all are limited learning because they are too broad and do not respond to specific problems/needs of the community. More importantly, these approaches are separated from the community's learning process. Thus, large numbers of community business do not succeed in maintaining self-dependent.

The researcher perceives that information, which is not being separated from the community learning process, is an important factor contributing to self-dependent development of community business. However, key questions remain – “How should the models of information management of community business be developed?” and “Where and how should the process of information management be developed to strengthen a learning process and adjustments of community business?”

The study has shown that there are three models of information management suitable for community business. Each model is responding to a different business condition.

Model 1 – “Market within Community with Small Investment” - focus primarily on information management within community. Outside support is needed only to formulate “a learning process” for community. Through the learning process, the community is familiarized to apply a participatory approach in brainstorming, recording, analysis and synthesizing of information. This model does not give emphasis on analysis of “content” of information.

Model 2 - “Market outside Community with High Investment” - explores a process of information management, which is a mixture of information from within and outside community. Similar to Model 1, through the learning process, the community applies a participatory approach in brainstorming, recording, analysis and synthesizing of information. In addition, the community is trained to further investigate the information's content both qualitatively and quantitatively.

Model 3 – “Produced at Household Unit, Market at 3 Levels (household, within community and outside community) and Established Groups to Provide Funding and Assistance in Marketing” – is adapted from Model 1 focusing mainly on the information manage within the community. However, there is a search for business network outside the community.

There are several methods in developing the information management to strengthen community business. The main four methods are: (1) developing a process of analytical thinking and analysis of information to systematically relate all factors to problems identification by promoting the community to conduct their own research; (2) conducting training workshops for the community to be able to conduct “mini-research” finding out more about the clients' and competitors' information, contacting private sectors and practicing of analytical thinking by encouraging the community to conduct the “mini-research” themselves; (3) conducting training workshops to train selected community members to be facilitators responsible for the communication process; (4) conducting training workshops on “simulation market” and having the community conduct a marketing research by themselves.